

Mere aktivne politike zapošljavanja iz ugla žena 45+

Pripremila **JELENA ŽARKOVIĆ**, Mart 2023. godine

Udruženje „Žene na prekretnici“ iniciralo je početkom 2023. godine istraživanje o efikasnosti mera aktivne politike zapošljavanja, posebno iz ugla žena 45+, koje je sproveda Jelena Žarković, profesor na Ekonomskom fakultetu u Beogradu.

NALAZI ISTRAŽIVANJA

Finansijska sredstva za aktivne politike zapošljavanja, od planiranih 0,5 % BDP (2011. godine), danas su manja od 0,1% BDP, što su najmanji izdaci u regionu i Evropi za aktivne mere zapošljavanja.

Uključenost žena u mere aktivne politike zapošljavanja:

- **žene** (bez obzira na godine) iznadprosečno učestvuju u pretežno nefinansijskim programima: funkcionalno osnovno obrazovanje odraslih (65%), pripravništvo za mlade sa visokim obrazovanjem (71%), pripravništvo za nezaposlene sa visokim obrazovanjem (64%), sajmovi zapošljavanja (60%), klub za traženje posla (63%), trening samoefikasnosti (75%), radionica za prevladavanje stresa usled gubitka posla (77%);
- samo svaka **deseta** starija žena (50+) je uključena u programe - uključеност **starijih žena** (50+) u najvećem broju programa ne prelazi 20%;
- starije žene (50+) iznadprosečno učestvuju u sledećim merama: trening samoefikasnosti (30%), radionica za prevladavanje stresa usled gubitka posla (35%), sticanje praktičnih znanja (34%), subvencija za zapošljavanje nezaposlenih lica iz kategorije teže zapošljivih (39%), subvencija zarade za OSI bez radnog iskustva (43%).

Metod za pronalaženje posla:

- veći broj žena od muškaraca traži posao preko NSZ dok se muškarci u većem broju oslanjaju na prijatelje, rođake ili poznanike ili direktno kontaktiraju poslodavca;
- 14% nezaposlenih žena je koristilo mere NSZ;
- skoro 50% nezaposlenih žena koristi oglase (postavlja ili odgovara na oglase);
- 23% nezaposlenih žena raspituje se za posao preko prijatelja ili rođaka.

INTERVJUI I ANKETE

Intervjui sa savetnicima u Nacionalnoj službi za zapošljavanje i anketa i intervjui sa ženama iz Beograda, Čačka, Aleksandrovca i Krađujevca koje su koristile mere NSZ:

Žene:

- dve trećine žena koje su učestvovalе u anketi i intervjuima nisu zadovoljne merom koja im je dodeljena;
- nije im pružena dovoljna količina informacija u vezi sa raspoloživim poslovima i aktivnim merama;
- loše organizovana, zastarela obuka, ili je mera neprimerena njihovim potrebama;
- savetnici NSZ se ne trude dovoljno da im pronađu posao.

Savetnici:

- neke žene nisu dovoljno motivisane da se uključe u mere niti žele da pronađu posao, već im je cilj da ostvare druga prava (novčane socijalne naknade ili zdravstveno osiguranje);
- žene s niskim nivoom obrazovanja i manjim brojem godina radnog iskustva nemaju dovoljno samopouzdanja ili nemaju

ideje potrebne za pokretanje sopstvenog posla, tako da one u manjem broju žele da se uključe u bilo koji vid samozapošljavanja, stoga se i duže zadržavaju na evidenciji i čine najveći deo dugoročno nezaposlenih;

- žene sa višim nivoom obrazovanja se kraće zadržavaju na evidenciji NSZ, uključuju se u složenije obuke i imaju konkretne poslovne ideje, žele sticanje konkretnih znanja, ali su obuke neadekvatne;
- ponuda obuka NSZ se sporo menja i uklapa u postojeće trendove na tržištu rada;
- na evidenciji NSZ povećava se broj žena koje se približavaju godinama kada bi mogle da ostvare penziju, ali nemaju radni staž u formalnom sektoru, one su sve starije i neće ostvariti pravo na penziju.

Žene i savetnici:

- NSZ nema u ponudi programe koji su ženama potrebni ili je obuka neodgovarajuća (softver za knjigovodstvo je zastareo, obuka nije dobro organizovana pa polaznice odustaju);
- udaljenost filijale gde se sprovodi mera problem je za žene koje žive u prigradskim naseljima ili seoskim sredinama, s obzirom da je javni prevoz neredovan ili nepostojeći;
- obaveze u porodici mogu da budu prepreka za uključivanje žena na tržište rada, u ekstremnim situacijama, članovi porodice – muž ili sin - zabranjuju ženi da rade.

PREPORUKE

- Strateška dokumenta bi trebalo da prepoznaju višestruke faktore koji uslođavaju položaj starijih žena na tržištu rada.
- Potrebno je zagovarati povećanja novčanih sredstva koja se izdvajaju za aktivne mere zapošljavanja.
- Potrebno je povećati učešće žena u finansijskim merama aktivne politike zapošljavanja.
- Trebalo bi unaprediti sistem kurseva koji su u ponudi NSZ.
- Savetnici za zapošljavanje NSZ bi trebalo da budu u prilici da preporuče najbolju kombinaciju usluga i programa, odnosno kreiranje paketa podrške koji je prilagođen svakom pojedinačnom klijentu.
- NSZ bi u saradnji sa lokalnom zajednicom trebalo da ponudi pristupačne usluge prevoza i nege (smeštaja dece u predškolske ustanove, davanje naknada za negu dece ili starijih članova domaćinstva).
- Smanjenje poreza i doprinosa za niske plate moglo bi da poveća atraktivnost samozapošljavanja kod žena.
- Za sprečavanje siromaštva u starosti neophodno je razmišljati o uvođenju koncepta socijalnih penzija.

Projekat „Inicijativa za povećano zapošljavanje žena 45+“ se sprovodi u okviru projekta Beogradske otvorene škole „Dijalog promena“, uz finansijsku podršku Evropske unije. Sadržaj ove publikacije nužno ne odražava stavove donatora ni Beogradske otvorene škole, i za njega je isključivo odgovorno udruženje „Žene na prekretnici“.

